

Weelderige beplanting.

Vlaams bureau verenigt het beste van twee werelden

CREATIEVE BEPLANTINGEN ÉN MOOIE, DUURZAME VERHARDINGEN

'Het is bij jullie of héél groen of helemaal niks'. We spreken met Eveline Vekemans, oprichter van Bloesem Tuinarchitecten en lid van de coöperatie Bloeimeesters. Al vroeg in het interview stuiten we op de contrasten tussen de tuintradities in België en Nederland. Bloesem zoekt een eigen weg in gesprek met beide tradities. Vekemans blijkt een oorspronkelijke, creatieve geest die staat voor een eigenzinnige benadering. Samen met sparringpartner Mara van den Breen ontwerpt zij sinds enkele jaren 'levendige, dynamische en toekomstgerichte tuinen'.

Tekst Maarten van Vliet | Beeld Bloesem

Terwijl de verstening van de buitenruimte in modaal Nederland nog wel even voortwoekert, maken Nederlandse tuinarchitecten juist naam met hun rijke beplantingsschema's. Dit wordt geleidelijk ook meer zichtbaar in de publieke ruimte nu opdrachtgevers volop inzetten op vergroening en verduurzaming.

Tegen de heersende traditie in timmeren ook in België jonge tuinarchitecten aan de weg met rijkere en meer diverse beplantingen. Eveline Vekemans is er daar een van: 'Daarom passen wij als Vlaamse tuin-

ontwerpers toch heel goed bij het nog voornamelijk Nederlandse collectief Bloeimeesters.'

Groen gezin

De jonge tuinarchitect uit Buggenhout bij Dendermonde laat zich kennen als een bescheiden en nadenkend iemand. Als zij zich over haar vakgebied uitspreekt, zoekt zij zorgvuldig naar de juiste woorden. "Dat ik in dit vak terecht zou komen, was voor mij helemaal niet zo vanzelfsprekend, ook al groeide ik op in een groen gezin - mijn vader was tuinaannemer - terwijl mijn moeder het bedrijf na

zijn overlijden voortzette. Na de middelbare school ging ik een compleet andere kant op. Ik ben toen geschiedenis gaan studeren. Dat is niet direct een studie waarbij de banen voor het oprapen liggen, dus koos ik uiteindelijk toch voor de opleiding Landschaps- en Tuinarchitectuur (Koninklijke Academie voor Schone Kunsten in Gent)."

Daar ontdekte Vekemans haar passie voor mooie, natuurlijke tuinen en ontwikkelde zich ook haar eigen benadering. In Mara van Breen - tevens werkzaam bij Domani, producent van hoogwaar-

dig aardewerk - vond zij het ideale klankbord en dat resulteerde in de oprichting van Bloesem Tuinarchitecten, nu tweeënehalf jaar terug. Het bureau timmerde in die tijd behoorlijk aan de weg. Er werd een fraaie en diverse portfolio opgebouwd, die zowel grotere landschapstuinen als compacte stadstuinen omvat. Daarin neemt Bloesem afstand van de traditionele Belgische opvatting, waarin het accent gelegd wordt op de verhardingen en constructies, en de beplanting nogal eens de sluitpost vormt. "Wij ontwerpen meer natuurlijke tuinen, zoals je die in Denemarken en Nederland ziet, met meer variëteit in de beplanting. Die noordelijke benadering lijkt ook een beetje af te zakken naar onze omgeving, want er zijn inmiddels wel meer Belgische ontwerpers die de strakke hagen achter zich gelaten hebben. Toch zie je in Vlaanderen nog niet veel natuurlijke tuinen."

De verschillende tuintradities vloeien ook voort uit de verschillen in de wensen van de opdrachtgevers. Vekemans: "Terwijl duurzame harde elementen voor Belgische opdrachtgevers het belangrijkste zijn, hechten de meeste Nederlanders daar over het algemeen minder aan. Je ziet dat in

Nederland bijvoorbeeld dat voor terrassen regelmatig houtsoorten gebruikt worden die al binnen een paar jaar sterk achteruitgaan."

Helaas, vindt Vekemans, want door het gebruik van die minder duurzame materialen gaat ook het tuinontwerp veel te snel verloren. "Dat is niet onze aanpak. Wij gaan bijvoorbeeld nooit Betontegels toepassen die in vijf of tien jaar verkleuren, maar zoeken een passend alternatief. Er is ook op de tweedehands markt veel duurzaam materiaal te vinden. Zo trachten we een oplossing te bieden voor elk budget."

In België zie je dan weer van die hele cleane tuinen met die perfect afgewerkte zwembaden, terwijl de beplanting erg teleurstellend is. Vekemans beaamt dat: "In beplantingen zijn jullie ontwerpers over het algemeen veel beter. Het lijkt erop dat veel Belgische ontwerpers en aannemers voor soorten kiezen waar ze geen risico mee lopen en dat zijn steeds dezelfde: Stipa, Allium, Quercus Ilex, Pennisetum. Gaura, Verbena... Als je hier door de meer kapitaalcrachtige plaatsen rijdt, zoals rond Gent en Antwerpen, dan zie je overal die soorten. Netjes, maar steriel. Natuurlijk heb

'Het combineren van de Belgische perfectie in de harde structuren met die weelderige, natuurlijke beplanting, dát is de signatuur van Bloesem'

Harde elementen.

Bloesem.

ik ook een aantal vaste waarden, planten die het altijd goed doen, maar daarnaast moet je ook iets anders aandurven en om als het dan niet werkt een andere soort toe te passen. Zo proberen wij bij Bloesem in elke tuin weer een paar nieuwe soorten te introduceren, maar wel in kleine aantallen."

Match

Wat opvalt in de ontwerpen van Bloesem Tuinarchitecten is de wisselwerking tussen weelderige beplanting en mooie harde elementen, waarbij zelfs tussen de tegels en stapstenen groene 'speelruimte' is ingeruimd, waardoor een mooi integraal beeld ontstaat en de levende natuur floreert in samenhang met het harde kader. De zorgvuldig toegepaste harde elementen zijn ook zeker niet standaard. Zo wordt in de stadstuin 'Eigen kweek' een smaakvolle combinatie toegepast van authentieke Belgische materialen: blauwe hardsteen, Ardennen split en eveneens uit de Ardennen afkomstige zwerfkeien. "In onze ontwerpen oogt de verharding misschien wel ondergeschikt", legt Vekemans uit, "maar de kwaliteit ervan moet wel heel goed zijn en van natuurlijke makelij. De kwaliteiten van beide tradities brengen wij bij elkaar: de combinatie van de Belgische perfectie in de harde structuren met de weelderige, natuurlijke beplantingen uit noordelijker streken, dát is de signatuur van Bloesem."

De opdrachtgevers die rechtstreeks bij Bloesem aankloppen, zijn uiteraard bekend met de stijl van het bureau, maar soms worden mensen door een aannemer doorverwezen of zoeken zij een tuinarchitect in hun directe omgeving. "In die laatste gevallen is er niet altijd een match", vertelt Vekemans. "We proberen daarom tijdens een kennismakingsgesprek de klant enigszins te leren kennen en te toetsen of de visies met elkaar stroken. ➤"

Het enige waarvoor we carte blanche vragen is het voorontwerp

Als er een match blijkt te zijn, dan proberen we vervolgens om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de wensen van de klant, zodat we echt maatwerk kunnen leveren. Maar we kijken even goed naar wat er in het ontwerp zou kunnen passen. Het wensenpakket is soms veel te omvattend: én een moestuin én een serre én een zwembad én drie terrassen én een trampoline. In een kleine stadstuin kan dat natuurlijk niet."

Naast de wensen van de opdrachtgever is ook de landschappelijke context van het project bepalend. Vekemans: "De ligging is zeker van invloed voor het ontwerp. Een stadstuin pakken we heel anders aan dan een tuin buiten de stad, midden tussen de Vlaamse velden. Een stadstuin is vaak ommuurd, dat geeft dus een specifiek kader, wat eerder zal leiden tot een creatieve oplossing dan

een tuin die omgeven is door een mooi landschap. Je zoekt dan naar aansluiting bij de omgeving. Zo'n tuin moet je in dat landschap integreren, terwijl dat bij een stadstuin eigenlijk geen optie is. De mensen willen in die tuinen juist een beetje afstand nemen van het stadslandschap, de illusie hebben dat ze niet in de stad zitten."

Nog zo'n spanningsveld tussen klantwensen en ontwerpvisie. "Zo'n eilandje past eigenlijk niet in onze filosofie", vindt Vekemans. "Maar je kunt je conceptueel wel wat meer uitleven en een beetje zotter gaan, met meer in het oog springende verharding en bijvoorbeeld een Japanse esdoorn, magnolia of ginkgo. Het ontwerp van die tuin in Spaanse stijl zou ik vroeger resoluut geweigerd hebben, maar we kregen - los van de olijboom - gedurende de hele rit carte blanche van deze op-

drachtgever en het is toch ook een fijne uitdaging om eens tegen je eigen principes in te gaan. Ik vind het veel leuker wanneer je als tuinarchitect iets kunt tekenen dat past in het landschap, waar bij het lijkt alsof het altijd zo is geweest."

Leermoment

"We krijgen regelmatig aanvragen van mensen die net gebouwd hebben of gekocht hebben", vervolgt Vekemans. "Dan weet je het eigenlijk al: die gaan geen 15 duizend euro hebben voor de juiste materialen. Ze zijn er wel, maar dat zijn echt de lucky few. Aan de hand van een soort masterplan brengen wij dan de opties voor de opdrachtgever in beeld. We sturen er in die situaties op aan om het project gefaseerd aan te pakken en de aspecten die direct zullen worden uitgevoerd in ieder geval meteen goed te doen. Dat lukt ons steeds

beter en als het dan toch een keer misgaat, dan leer je daar des te meer van. Het blijft vooral uitkijken bij de categorie van opdrachtgevers die per se alle wensen in één keer gerealiseerd wil zien, terwijl het budget daarvoor eigenlijk niet toereikend is. Dat leidt er dan toe dat er materialen van mindere kwaliteit worden gekozen en dat men dan binnen 5 tot 10 jaar opnieuw ingrijpend met die tuin aan de slag zal moeten."

Naast de omgang met irreële klantwensen en het bewaken van de ontwerpvisie vragen ook technische aspecten veel aandacht. De klimaatverandering levert inmiddels de nodige uitdagingen op. Vekemans: "De beuk doet het bijvoorbeeld niet meer zo goed bij ons. Het was de afgelopen zomers erg warm. Daarom combineren wij nu de oorspronkelijk voorkomende soorten met planten uit zuidelijker streken. Het is nog een beetje zoeken. Je moet kiezen uit soorten die misschien nog tien jaar zullen meegaan en soorten die hier nu nog niet in hun element zijn, maar dat over twee of drie jaar wel zullen zijn. Het is moeilijk te zeggen waar het heen gaat. Sommige soorten zullen zich aanpassen, andere zullen verdwijnen. Dat is de natuur."

Geen eindproduct, maar een proces

Het werken met levende materie betekent dat het ontwerp en de aanleg van een tuin feitelijk slechts de eerste stappen vormen van een proces, waarbij de tuin zich door de tijd heen blijft ontwikkelen. Zonder beheer verdwijnt het tuinontwerp al snel uit beeld. Vekemans: "Er zijn nogal wat tuinarchitecten en tuinaannemers die daar niet bij staan. Een tuin is geen ding, maar een proces en dat begint eigenlijk pas goed met de oplevering. Het beheer is misschien wel het belangrijkste, daarom gaan we zeker enkele malen per jaar bij de door ons ontworpen tuinen kijken of alles in orde is en of alles groeit zoals het zou moeten. "Iedereen vraagt tegenwoordig om een onderhoudsarme tuin, maar er is altijd onderhoud nodig. We proberen de opdrachtgever ook op dit punt goed te 'lezen': wordt er verwacht dat het met de oplevering wel klaar is of wordt er rekening gehouden met periodiek onderhoud? Als we bij voorbaat weten dat regelmatig onderhoud er niet in zit, dan houden we daar in het ontwerp al rekening mee."

De communicatie tussen de ontwerper en de aannemer is heel bepalend. Vekemans: "Wij werken bij voorkeur met een tuinaannemer die ook de nazorg voor zijn rekening neemt. We zijn nog op zoek naar een goede vorm, want het resultaat is ook afhankelijk van de planning van de aannemer. Als je onder vaste planten bollen hebt geplant, dan moeten die planten wel op tijd kort gehouden worden, anders staan de bollen te donker. Het beste is als de klant zelf het fijne onderhoud zou kunnen doen, gewoon

'Een tuin is geen ding, maar een proces en dat begint eigenlijk pas goed met de oplevering'

iedere dag in vijf minuten een beplantingsvak voor hun rekening nemen. Dan gaat het goed en in de tuin werken is nog gezond ook."

Ook wat het onderhoud betreft is het zaak om de opdrachtgever goed te bevragen om maatwerk te kunnen leveren. Vekemans: "Het enige waarvoor wij carte blanche vragen is het voorontwerp. Alles wat daarop volgt gaat in dialoog met de klant en, zodra er een aannemer

bijkomt, ook daarmee. Wij denken vooral esthetisch, de aannemer eerder praktisch. Het is van doorslaggevend belang om de juiste aannemer te vinden voor de opdracht. Een goede aannemer is er wat ons betreft een die het plan volgt en alles die niet te gehaast uitvoert. Iemand die ook met je meedenkt, je op een eventuele fout in het plan wijst en met tijdens de uitvoering met je blijft afstemmen. Alleen dan komt je samen tot goede oplossingen." ■